

अमरगढी नगरपालिकाको आ.व.२०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

मिति:-२०८२ असार ०९ गते

नगर सभामा प्रमुख डिल्ली राज जोशी ज्युले प्रस्तुत गर्नु भएको अमरगढी नगरपालिकाको आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

नगर सभा सदस्यहरु, एवं सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारी र उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु सर्वप्रथम म नेपालमा विभिन्न समयमा नेपाल र नेपालीको स्वभिमानका निमित्त भएका विभिन्न आन्दोलनहरुमा शहादत प्राप्त गर्नु हुने ज्ञात अज्ञात बीर शहिदहरु प्रति भाव पुर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । संघर्षको दौरानमा बेपत्ता हुनु भएका बिर योद्धा र उहाँहरुको पिडित परिवार प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै नेपाली समाजलाई अग्रगामी परिवर्तनको मार्गमा डोर्याउन विविध क्षेत्रबाट योगदान पुर्याउनु हुने आदरणीय अग्रज योद्धाहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

संघीय लोकतन्त्रको स्थापना संगै सम्पन्न भएको स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चातको यस अमरगढी नगरपालिकाको सत्रौं नगरसभाको बैठकमा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा आफुलाई गौरवान्वित ठानेको छु ।

नेपालको संविधानले नेपालमा स्थानीय, प्रदेश र संघ गरी तीन तहको सरकारको परिकल्पना गरे प्रत्येक स्थानीय तहमा केन्द्रमा जस्तै कार्यपालिका, व्यवस्थापिका तथा अर्ध न्यायिक निकाय सम्बन्धी संबैधानिक व्यवस्था रहनुका साथै स्थानीय तहको कार्यमा प्रभावकारिता र पारदर्शिताको निमित्त यी एक अर्का बीच शक्ति पृथक्करण तथा शक्ति सन्तुलन पनि रहेको ब्यहोरा यहाँहरुलाई अवगत नै छ । यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने हरेक नागरिकको जनसरोकारका सवालहरुमा प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरुमा कुनै आग्रह पुर्वाग्रह नराखी म र मेरो सम्पूर्ण टिम सेवामा समर्पित रहने बिश्वास समेत दिलाउन चाहन्छु ।

उपस्थित महानुभावहरु :

यस अमरगढी नगरपालिकाको स्थापना भएको दुई दशकभन्दा बढी बिति सकेको तथा यस नगरपालिकाले विभिन्न आरोह अवरोह पार गर्दै जनताको सेवामा समर्पित रहेको ब्यहोरा विदितै छ । यस नगरपालिकाको नाम नगरको गहनाका रुपमा रहेको ऐतिहासिक अमरगढी किल्लाको नामबाट नामाकरण गरिएको थियो, साथै नेपालमा विभिन्न समयमा भएको राजनैतिक परिवर्तन , प्रशासनिक पुनरसंरचना, सीमा हेरफेर तथा संघीय संरचनामा समेत पूर्ववत् अवस्थामा रहेको र भौगोलिक क्षेत्रफलको हिसाबले १३९ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिका अन्तर्गत ११ वडा रहेको ब्यहोरा समेत यहाँहरु समक्ष सर्वविदितै छ । संबिधान जारी भएसंगै मुलुक सामाजिक र आर्थिक विकासमा केन्द्रित हुनुपर्ने देखिन्छ । सामाजिक न्याय सहितको समावेशी आर्थिक बिकासका माध्यमबाट समृद्धि हासिल गर्दै अघि बढ्ने कुरा अबको मार्ग चित्र हो । संबिधानले परिकल्पना गरेका मौलिक हकको पूर्ण उपभोगको सुनिश्चिततालाई समेट्दै संबिधानले परिकल्पना गरेको दिगो शान्ति, सुशासन, बिकास र समृद्धिको आकाङ्क्षालाई साकार पार्न सहयोगी हुने कार्यक्रम तथा

क्रियाकलापहरु समावेश गर्नमा ध्यान दिदै दिगो बिकास लक्ष्य प्राप्तीको दिशामा अगाडी बढ्नु जरुरी छ । यो नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्दा मैले उपरोक्त भावनालाई गहिरो गरी आत्मसात गरेको छु ।

उपस्थित महानुभावहरु ,

अब म यस अमरगढी नगरपालिकाको आगामि आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ का लागि नगरकार्यपालिकाबाट सिफारिस भई नगर सभामा पेश हुन आएको नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न चाहन्छु । नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट जारी भएको नगरपालिकाको नीति बजेट तथा कार्यक्रम तयारीको ढाँचाहरुलाई अनुसरण गरी यस नगरपालिकाको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न अनुसारका समग्र नीति तथा बिषयहरुलाई आधार लिएको छु ।

- नेपालको संबिधानमा ब्यवस्था भएका नीति , मार्गदर्शक सिद्धान्त , मौलिक हक, अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहका अधिकार र साझा अधिकारका सूचिका बिषय ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ।
- नेपाल सरकारको आ.व.२०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्य ।
- सुदुर पश्चिम प्रदेश सरकारको २०८२/०८३ नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्य ।
- अमरगढी नगरपालिकाको चालु आवधिक योजना ।
- राजनैतिक दलबाट प्राप्त सुझावहरु ।
- अमरगढी नगरपालिकाको मध्यमकालिन खर्च संरचना (MTEF) प्रतिवेदन ।
- अमरगढी नगरपालिकाले विगतमा तय गरेका आवधिक तथा दिर्घकालीन नीतिहरु ।
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त निर्देशनहरु ।

अब म यस अमरगढी नगरपालिकाको आगामि बर्षमा अवलम्बन गरिने क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम संक्षेपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. आर्थिक बिकास:-

क) कृषि तथा पशुपालन

- कृषि पेशालाई ब्यावसायिक बनाउन आधुनिकरण गरी , उन्नत जातका बिउ बिजन तथा अत्याधुनिक कृषि औजारको प्रयोग तर्फ कृषकहरुलाई बिशेष अनुदान सहुलियत प्रदान गरी उत्पादनमा बृद्धि गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- १६ औं योजनाको रणनीति अनुरूपका कार्यक्रमहरुलाई विषेश प्राथमिकता दिईनेछ ।
- निर्वाहमुखि कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायिक बनाउँदै नगरलाई कृषि उपजमा आत्मनिर्भर बनाउन यान्त्रिकीकरण गरिनेछ ।

- कृषि पेशालाई सम्मानित पेशाको रुपमा विकास गर्न नमूना कृषि व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका कृषकहरुका लागि “ उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम” लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशुपालन र तरकारी खेति मार्फत गरिबि निवारणमा सहयोग पुर्याईने छ ।
- सिमान्तकृत , बिपन्न , मुक्त हलिया , महिलाहरुलाई सामुहिक ब्यवसाय संचालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने र अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।
- ब्यवसायिक गाई भैसि फर्म , बंगुर फर्म , बाख्रा फर्म , कुखुरा फर्मको बिकास र बिस्तारका लागि सहभागितामा अनुदान दिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- माटो परिक्षण कार्यमा तिब्रता दिई नगदेवाली , फलफुल तथा पुष्प ब्यवसाय लाई प्रोत्साहन गर्ने र organic खेतिलाई बिशेष प्रथमिकतामा राख्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- उन्नत जातका पशु आयातमा जोड दिदै लोप भइरहेका स्थानीय पशु प्रजातिको संरक्षण गरि दुग्ध र मासुजन्य उत्पादनमा जोड दिईने छ र उन्नत जातका पशु पालनमा बिशेष सहुलियत प्रदान गरिने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- किसानको क्षमता अभिवृद्धीका लागि बिशेष किसिमका कार्यक्रम आयोजना गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- लोपोन्मुख खाद्यान (रैथाने) बालि प्रोत्साहन सम्वन्धि कार्यक्रम कोदो , फापर ,काकुन , मुसुरो , धान लगायत बालि संरक्षण गरिनेछ ।
- कृषि विकासमा संलग्न निकाय संस्थासंग समन्वय र सहकार्य गरी कृषि बिकासमा एकद्वार प्रणाली अपनाईने छ ।
- कृषकहरुलाई बाली तथा पशु बिमा तर्फ उन्मुख हुने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- नगरको प्रमुखवाली, फलफुल, तरकारी खेती र पशुपंक्षी क्षेत्र लक्षित कार्यत्रलम मार्फत कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्ववृद्धि, खाद्य सुरक्षा र कृषकको आमदानीमा वृद्धि गरिनेछ ।
- दुग्ध पदार्थ, ताजा तरकारी,फलफुल र मासुजन्यवस्तुको उत्पादन तथा निर्यातमा प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
- खाद्य सुरक्षामा जोड दिईनेछ ।

ख) बित्तिय क्षेत्र

- बित्तिय संस्थामा सहज पहुचको लागि आवश्यक सहजिकरण र समन्वय गरिनेछ ।
- नयाँ स्थापना हुने बित्तिय सस्थाको नगरपालिकामा दर्ता हुने र क्षेत्र बिस्तार गर्न नगरपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्ने ब्यवस्था गरिनेछ ।
- बित्तिय संस्थामा एक परिवार एक खाता नीति अनिवार्य रुपमा अबलम्बन गरी आम जनताको बचत अभिवृद्धिमा पहल गरिनेछ ।

- सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई सर्बसुलभ रुपमा बितरण गर्न बित्तिय संस्थाहरुसंग समन्वय गरी घुम्ती बैंक संचालन का लागि पहल गरिनेछ ।

ग) उद्योग तथा बाणिज्य (स्थानीय स्रोतको प्रबर्द्धन, उद्योगको सम्बर्द्धन)

- यस न.पा.मा औद्योगिक क्षेत्र स्थापना , सम्भाव्य उद्योग संचालनका लागि आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गरिनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनकालागि बजार सुनिश्चितता गर्दै वातावरण मैत्री उद्योग स्थापनामा जोड दिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- सम्भावित ठाँउमा अध्ययन गरी “उद्योग–ग्राम स्थापना” गरिने छ र निजीक्षेत्र संग साझेदारीमा साना तथा मझौला उद्योग स्थापनामा राजस्व सहूलियत गर्ने नीति लाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- स्थानिय उद्योगलाई प्रयोग गर्ने खालका नीति, मेसिन कर छुट, बजारको सुनिश्चितता गरिने छ ।
- बेरोजगार युवा युवीतीहरुका लागी सिपमूलक (ड्राईभिङ्ग, कम्प्युटर मर्मत, मोवाईल मर्मत, सिकर्मी,डकर्मी) तालिमको आयोजना गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा संचालित उद्योग तथा ब्यवसायीक फर्महरुलाई अनिवार्य दर्ता नविकरण कार्यलाई ब्यवस्थीत गर्ने नीती अवलम्बन गरीने छ ।
- सार्वजनीक नीजि क्षेत्र साझेदारीमा (P3 मा) जोड दिइने छ ।
- कृषि तथा वन्यजन्तु उद्योग स्थापनामा प्रोत्साहन गरिने छ ।
- अमरगढी नगरपालिका १ मा निर्माण सम्पन्न औद्योगिक ग्रामबाट यान्त्रीक कलकारखानाको सेवा प्रवाह गरिनेछ।

घ) पर्यटन-संस्कृती: “पर्यटनमा लगानि, समृद्धिको बिहानी”

- अमरगढी लाई “पर्यटकीय सिटी” घोषणा गर्न पहल गरिनेछ ।
- स्थानीय धार्मीक तथा ऐतिहासिक स्थलको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिने छ ।
- परम्पपरागत लोकभाका, डोटेली संस्कृतिको जगेर्ना गर्न “डोटेली संग्राहालय” स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ऐतिहासिक अमरगढी किल्लाको मौलिक संरक्षणमा जोड दिइनेछ र यस किल्लालाई ऐतिहासिक पर्यटकीय स्थलका रुपमा विकास गर्ने गुरु योजना अनुसार किल्ला भित्र संग्राहालय स्थापना लगायतका अन्य कार्यहरु गरिनेछ ।

- ऐतिहासिक धार्मिक एवम् पर्यटकीय स्थलहरूलाई धार्मिक तथा पर्यटकीय विकास, संरक्षण र प्रचार र प्रसारमा जोड दिइने छ ।
- खेलकुद पर्यटनमा जोड दिइने छ ।
- शहिद भिमदत्त पन्तको जन्मथलो अमरगढी २ लाई “शहिद भिमदत्त पन्त आदर्श बस्तीको” रुपमा विकास गर्दै लगिने छ ।
- पुराना पाटी पैवा , मगराउ , नौला , धर्मशाला संरक्षण गरि मौलिक संस्कृति संरक्षण गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र रहेको सरकारी पर्ति जग्गामा वाल उद्यान तथा मनोरंजन स्थल निर्माणको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- साहसिक खेल (वंन्जीजम्प) प्रोत्साहनका लागि विभिन्न निकायको सहयोगमा पुर्वाधार निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।
- वडा नं २ मा रहेको अमरगढी पार्कको स्तरोन्नती गर्दै लगिनेछ ।

ड) सहकारी

- सहकारी क्षेत्रको विकास, विस्तार र प्रबर्द्धन का लागि दीर्घकालीन रणनीतिक योजनाको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सहकारी उद्योग व्यवसायको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनमा स्थानीय सरकार तथा विकास साझेदारहरूको सहभागितालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सहकारी शिक्षा, तालिम र सूचनालाई व्यापक र प्रभावकारी बनाउन पालिका भित्रका सम्बन्धित सरकारी निकाय तथा सहकारी संघ संस्थाहरूलाई प्रभावकारी ढङ्गले परिचालन गरिनेछ ।
- आम नागरिकहरूलाई सहकारी सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिकालागि स्थानीय निकाय, सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, विकास साझेदार, शैक्षिक क्षेत्र, सञ्चार जगतका साथै सम्बद्ध सामाजिक संघ संस्थाहरू परिचालन गरिनेछ ।
- सहकारी उद्योग व्यवसायलाई स्वच्छ र वातावरणमैत्री बनाउन आवश्यक प्रविधिको उपयोगमा जोड दिइनेछ ।
- सहकारी संस्थाको दर्ता नविकरण कार्यलाई विद्युतिय प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।
- बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारीको जोखिम व्यवस्थापनकालागि अनुगमन संयन्त्र गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।

२) सामाजिक बिकास:

क) शिक्षा

- गुणस्तरीय सार्वजनिक शिक्षाको लागि नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारद्वारा हस्तान्तरित कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- स्थानीय शिक्षा ऐनमा आधारित कानून तथा मापदण्डहरू निर्माण गरी शैक्षिक सुशासन कायम गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत कर्मचारी, बालविकास शिक्षक र सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका परिचालकहरूका लागि न्यूनतम पारिश्रमिकको मापदण्डबमोजिम संघ सरकारसँग गरिएको साझेदारीलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- विद्यालय र नगर स्तरका शैक्षिक गतिविधिहरू क्यालेण्डरबमोजिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई हाल प्रदान गरिदै आएको प्रसुतिकालीन सहायता अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रमलाई आवश्यकतानुसार परिमार्जन गरी सो अनुसारका अन्य पाठ्यसामग्रीहरूको विकास गरिनेछ ।
- विद्यालयको शैक्षिक तथा प्रशासनिक कार्यमा प्रविधिको उपयोग बृद्धि गर्दै लगिनेछ । यसका लागि प्रविधिमा आधारित सामग्री, सफ्टवेयर र तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- परम्परागत तथा धार्मिक शिक्षाको संरक्षण प्रबर्द्धन तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई प्रदान गरिने विशेष-स्रोत कक्षाका लागि आवश्यक सहायतालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकास्तरमा सञ्चालन गरिने कक्षा ५ र ८ को परीक्षालाई समयानुकूल थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ । विद्यालयमा दिइने अनुदान तथा प्रोत्साहनका लागि शैक्षिक नतिजालाई प्रमुख आधार बनाइनेछ ।
- शिक्षक तालिमका लागि विषयगत रूपमा विज्ञहरूको रोष्टर निर्माण गरी परिचालन गरिनेछ ।
- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (CTEVT) सँगको साझेदारीमा सञ्चालन हुने गरी प्रदेश सरकारबाट पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ ।
- प्रदेश तथा संघ सरकारसँगको साझेदारीमा नगर क्षेत्रका खेलमैदानहरूको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- विद्यालयका खेलकुद गतिविधिहरूलाई थप व्यापक, व्यवस्थित र सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- एक विद्यालय एक बाल उद्यानको अवधारणा लागु गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकास (लक्षित बर्ग)

- महिला हिंसा न्युनिकरण र लैङ्गीक बिभेदको अन्त्य गरिनेछ ।

- महिलाहरूको आय आर्जन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- अल्पसंख्यक पिछडिएको बर्ग क्षेत्रको उत्थान र जातिय भेदभावको अन्त्य गरिनेछ ।
- अपाङ्ग , दलित, आदिवासि-जनजाती र असहायको सामाजिक जिवनको सुरक्षाको सुनिश्चितताका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम एकिकृत रुपमा संचालन गरि प्रभावकारी रुपमा अनुगमन गरिनेछ ।
- बालबालीकाको रुचिलाई ध्यानमा राखी चिल्डेन पार्क र फन पार्कको निर्माण गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- “सिप युक्त महिला, आत्मनिर्भर पहिला” भन्ने नारा लाई मुर्त रुप दिन महिलाहरूका लागि सिप बिकास तथा उद्यम प्रबर्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- “अमरगढी महीला शसक्तीकरण” कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- वालमैत्री नगर घोषणाका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालनगर्न पहल गरिनेछ , साथै महिला हिंसा शोषण र भेदभाव न्यूनीकरण गरिनेछ ।
- असहाय र अनाथ वालवालिकाको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- महिलाहरूको उत्थान र सवलीकरणमा ध्यान दिईनेछ ।
- बालवालिकाहरूको शारिरीक तथा मानसिक विकास र संरक्षण गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सार्वजनिक पूर्वाधार र सेवाहरूलाई अपाङ्गमैत्री बनाईने छ ।
- वालश्रममुक्त नगर निर्माणका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन ।
- वैदेशिक रोजगारवबट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको सिपका आधारमा रोजगार मुलूक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकले पाउने सेवा सुविधाहरू सहज रुपमा वितरण गर्नका लागि सम्बन्धित बैङ्कहरूसंग सहकार्य गरि घरदैलोमा गएर वितरण गरिनेछ ।
- जातिय भेदभाव न्यूनीकरणकालागि नगर क्षेत्रमा विभिन्न प्रकारका जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

ग) स्वास्थ्य

- उच्च रक्तचाप ,मधुमेह , क्यान्सर, दम, कलेजो र महिलाको पाठेघर सम्बन्धि रोगको समस्या भएकालाई उच्च प्राथमिकताका साथ नि शुल्क पहिचान शिविर संचालन गरि उपचारको दायरामा ल्याईने छ ।
- बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमको योजना लाई एकद्वार प्रणाली बाट प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम लाई बिशेष महत्वकासाथ अगाडी बढाईने छ ।
- गर्भवती महिलाको गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्न प्रत्येक स्वास्थ्य केन्द्रमा त्रैमासिक घुम्ती ग्रामिण अल्ट्रासाउन्ड कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट घोषणा गरिएका निःशुल्क ९८ प्रकारका औषधीहरु बर्ष भरी आपुर्ति गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- न्युनतम सेवा मापदण्ड लाई आधारमानि आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको भौतिक पुर्वाधारमा बृद्धि गरि सहज स्वास्थ्य सेवा प्रभाव गरिने छ ।
- योगाभ्यास, योग शिक्षा र आध्यात्मीक शिक्षा लागु गरी जीवन शैली परिवर्तनमा जोड दिईने छ ।
- नगरपालिका भित्र मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएकाहरुका लागी निःशुल्क परामर्शको व्यवस्था मिलाईने छ।
- आर्थिक रुपले बिपन्न परिवारका मृगोला प्रत्यारोपण, क्यान्सर ,डाईलाईसिस र मेरुदण्ड पक्षघात जस्ता बिरामीलाई आर्थिक साहयाता प्रदान गरिने छ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई शिविर संचाल गरी आवश्यकताका आधारमा सहयक सामाग्री वितरण गरिने छ ।
- अमरगढी नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका निजी तथा साझेदारी औषधी पसल, आगुर्वेदिक क्लिनिक र हेल्थ क्लिनिक र प्रयोगशाला लगायतका सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाको तथ्याङ्ग संकलन , दर्ता प्रकृया ,नियमन , अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई बिशेष प्राथमिकता दिईने छ ।
- गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा बाट बन्चित हुन नपरोस भन्ने हेतुले स्वस्थ नगर निर्माणको अभियान लाई सार्थक तुल्याउन नगरपालिका मातहतका स्वास्थ्य केन्द्रबाट नगरबासिले नियमित खोप लाई व्यवस्थित, गुणस्तरिय र सहज रुपले उपलब्धहुने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिका अन्तर्गतका प्रत्येक स्वास्थ्य संस्था बाट प्रभाव हुदै आएका स्वास्थ्य गतिविधिहरुको चुस्त,दुरुस्त अभिलेख तथा विधुतिय प्रतिवेलन प्रणालीको विकास गरी स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली र आपुर्ति व्यवस्था प्रणाली लाई थप सुदृढ गरिने छ ।
- कर्मचारी लाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरी थपसेवाको किसिम र गुणस्तरमा बिशेष जोड दिईने छ।
- एकिकृत स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धि प्रतिबद्धता २०७६ को मुल मन्त्र "पोषिलो खाना,शुद्ध पानि,साबुन पानिले हात धुने ,चर्पी प्रयोग र फोहर व्यवस्थापनको अपरिहार्यता, अमरगढी नगरपालिकाले गरेको छ सबै नागरिकलाई अनिवार्यता " अन्तर्गत संचालीत समुदाय तथा विद्यालहरुमा संचालित शुद्ध पिउने पानि अभियान लाई निरन्तरता दिईने छ ।

- अमरगढी नगरपालिका अन्तर्गत संचालित क्षय रोग मुक्त अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ।
- अमरगढी नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण गर्भवती महिलाहरु लाई स्वास्थ्य केन्द्रबाट निःशुल्क क्यालसियम चक्की बितरण गर्ने कार्य लाई निरन्तर दिईने छ।
- नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्था, पोषणमैत्री टोल र पोषणमैत्री वडा घोषणा गर्ने कार्य लाई विशेष प्राथमिकता साथ लागु गरिने छ।
- नगरपालिका भित्र किटजन्य रोगका कारणले हुने माहामरी बिरुद्ध विशेष अभियान संचालन गरिने छ।
- विद्यालय नर्स कार्यक्रम मार्फत विद्यालयहरुमा संचालन हुने नियमित आईरन फोलिक एसिड, जुकाको औषधि, सेनेटरी प्याड बितरण कार्यलाई निरन्तरता दिनुका साथै स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धि विशेष कक्षा संचालन गरिने छ।
- अमरगढी नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य केन्द्रहरुलाई सुचक पुरा गरेका स्वास्थ्य केन्द्रहरु लाई किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा गरिने छ।
- पुर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना घोषणा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ।
- प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा शु-शासन कायम राख्न, ई-हाजिर लाई निरन्तरता दिईने छ र सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा सिसि क्यामेरा जडान गरिने छ साथै सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्था बाट स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गर्न टेलीभिजन प्रदान गरिने छ।
- अमरगढी नगरपालिका अन्तर्गतका वडा नं. ४, ६ र ८ का आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा बिरामीहरुका लागि बिश्राम गर्न गोल घर तथा सुरक्षा प्रदान गर्न घेरबार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ।

घ) खानेपानी तथा सरसफाई

- खानेपानी मुहानहरुको खोजि र संरक्षण गरि साझा स्वामित्व स्थापना गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- अमरगढीमा “बृहत ढल व्यवस्थापन” परियोजना मार्फत ३ वटा प्रशोधनकेन्द्र स्थापना गरी सिचाई र माछापालन व्यवसायमा संचालनका लागि पहल गरिने छ।
- नगर भित्र “एक घर एक स्वच्छ खानेपानी का धारा” नीति अवलम्बन गरिने छ।
- सरसफाईको लागि टोल विकास संस्थालाई प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिईनेछ। खानेपानी तथा सरसफाई समितिलाई अझ बढी उत्तरदायी बनाईनेछ।
- फोहरमैला व्यवस्थापनमा संलग्न जनशक्तिको उत्प्रेरणा बढाउनमा जोड दिई फोहरमैला व्यवस्थापनमा उचित मापदण्ड अपनाई दण्ड र जरिवाना लाई प्रभावकारी बनाईनेछ। फोहोरलाई मोहरमा परिणत गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ।

- वजार क्षेत्रमा व्यवस्थित सार्वजनिक शौचालय निर्माण तथा संचालनकालागि पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक वार्ड भित्रका खानेपानी का मुलहरुको पहिचानगरी दर्ता प्रक्रियाका लागि सम्बन्धित वार्डमा योजना कार्यान्वयन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

ड) युवा तथा खेलकुद

- युवाहरुको शक्ति लाई नगरको समृद्धिमा उपयोग गरिनेछ । नगर स्तरिय प्रतिभाको खोजी तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
- खेलकुद लाई जिवनको अभिन्न अङ्ग को रुपमा बिकास गरिनेछ ।
- सामुदायिक बिद्यालयका खेल मैदानको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- अमरगढी नगरपालिका लाई “स्पोर्ट सिटी” घोषणा गर्न पहल गरिनेछ ।
- युवाहरुको बढ्दो खेल प्रतिको आर्कषक लाई मध्यनजर गरि बिभिन्न खेलकुद गतिबिधि संचालन गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- युवाहरुको भबिस्य सुन्दर बनाउन उनिहरुलाई आय आर्जन र सामाजिक सेवाका कार्यमा संलग्न गराईनेछ । युवा दुब्र्यसनि बिरुद्धको सचेतना कार्यक्रम लागु औषध दुब्र्यसनि, आत्महत्या नियन्त्रण र घरेलु हिंसा नियन्त्रणगर्न सुरक्षा निकायसंगको सहयोगमा नगर क्षेत्र भित्र जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालनगरी पुर्नस्थापना केन्द्र स्थापनाका लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- मादक पदार्थ , धुम्रपान , लागु औषध जस्ता दुब्र्यसनिबाट बचाउन स्कुल , कलेज , गैर सरकारी संस्था र क्लब हरु संग सहकार्य गरिनेछ ।
- खुला तथा सार्वजनिक जग्गा खेलकुदका लागि उपयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।
- खेलकुदमा लैङ्गीक बिभेदको अन्त्य गरिनेछ ।
- स्वस्थ खेलकुद स्वस्थ जिवनको अवधारणा अगाडि ल्याईनेछ ।
- युवाहरुको शारिरीक र मानसिक विकासका लागि नियमित रुपमा खेलकुद संचालन र नगरस्तरका प्रतियोगिताहरु ऋायोजना गरिनेछ । विद्यालय तहदेखि खेलकुद तालिम, प्रशिक्षक र खेलाडी प्रोत्साहन कार्यक्रम गरिनेछ ।
- "दुर्व्यसनी न्युनिकरणका लागि खेलकुद भन्ने" नाराका साथ सम्पूर्ण विद्यालयहरुमा खेलकुदको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३) पुर्वाधार विकास : भौतिक पुर्वाधार विकासको आधार

क) सडक तथा यातायात, “सामाजीक आर्थिक रुपान्तरणको आधार, बस्तीवस्तीमा यातायात पुर्वाधार”

- नगरपालिका भएर जाने सवै लोकमार्गको सिमाङ्कन गरी आनावश्यक सडक अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रमा मा छरिएर रहेका मोटर पार्टस ग्यारेज ब्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालीका भित्रको यातायात ब्यवस्थापनका लागि “भित्रि , मध्य र बाहिरी चक्रपथ” को अवधारणा विकास गर्दै ग्रामिण सडक लाई स्तरोन्नती गरि लिङ्क सडकको रुपमा बिकास गरिनेछ ।
- डकले सल्लाघारी र किर्तिपुर आईत सडकलाई “अमरगढी गौरब आयोजना” का रुपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- अ.न.पा. ५ डकलेमा “सुविधा सम्पन्न बसपार्क” निर्माण गर्ने कार्यलाई दुरतगतीमा अगाडी बढाइनेछ । बागबजारमा भएको वसपार्कको उचित ब्यवस्थापन गर्दै “बस स्टेण्ड”को रुपमा विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय सडकको उचित मापदण्डको आधारमा स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- अधुरा पिचका योजनाहरुलाई क्रमागत रुपमा अगाडी बढाई निर्माण सम्पन्न गर्ने नीति अगाडी बढाइनेछ ।
- आयोजना व्यवस्थापनलाई सुदृढ बनाई आयोजनाहरु निर्धारित समय, लागत र गुणस्तरमा सम्पन्न गरिनेछ । हाल संचालनमा रहेका कार्यक्रम र आयोजनाहरुको आवश्यकता अनुसार पुनःसंरचना तथा पुनः प्राथमिकीकरण गरिनेछ
- नगर यातायात गुरुयोजना(MTMP) अनुसार सडक पूर्वाधारको कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- बसपार्क मालम सडक, घटालथान चिरकिट्टे सडक, भजनपुर – छचोडा सडक, घटाल चिप्रिकोट सडक स्तरोन्नतीको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- राई तल्लो बुडाली भडार सडक निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख) सिचाई

- सिचाइमा जोड दिनकालागि पालिकाको विभिन्न ठाँउमा रिचार्ज पोखरी निर्माण गरी वखै पानी संकलनमा जोड दिइनेछ ।
- डोटी घटाल लगायतका क्षेत्रमा लिफ्ट, थोपा, स्प्रिङ्ग सिचाईको प्रविधि मार्फत विकास र उपयोग गरिने छ ।
- सिचाई र कृषि उपज क्षेत्रको तादाम्यता मिलाइनेछ ।
- साना सिचाई आयोजनामा बिषेश जोड दिइनेछ ।
- गाँउ गाँउमा सिचाईका लागि प्लाष्टिक पोखरीहरु निर्माण गरिनेछ ।

ग) भवन तथा शहरी विकास :

- घर नक्सा पासलाई ब्यवस्थीत गरि सडक सतहबाट माथी निर्माण हुने घरतलाको संख्या निश्चित तुल्याइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्रका ग्रामिण क्षेत्रमा पूर्वाधार विकास गरि शहरीकरण गरिनेछ ।

- भुकम्प प्रतिरोधी सुरक्षित भवन निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- सार्वजनिक जमिन मिचेर घर निर्माण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरि सार्वजनिक जमिनको लगत लिई संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- अमरगढी नगरपालिकालाई Hill City को रुपमा विकास गरिनेछ ।
- एक भवन दुई विरुवा रोपी हरीयाली (Green City) शहरमा जोड दिइनेछ ।
- अब्यवस्थीत बसोवासलाई ब्यवस्थीत गरि बढ्दो शहरीकरणलाई उचित ब्यवस्थापन गरिनेछ ।
- वालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री शहरी संरचनामा जोड दिइनेछ ।
- भवन निर्माण ब्यवसायीक र आवासीय गरि दुई भागमा बर्गीकरण गरिनेछ ।
- सडक छेउछाउ निर्माण भएका भवनलाई उचित ब्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकार, अन्य दातृ निकायको सहयोग र समन्वयमा निर्माण गरिने शहरी पूर्वाधार जस्तै रंगशाला, सभागृह बहुउद्देशिय सिटिहल, ल्याण्डफिल साइट, सपिङ्ग कम्प्लेक्स, प्राविधिक शिक्षालय, धार्मिक तथा पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

घ) बैकल्पीक उर्जा

- बैकल्पिक उर्जाको अध्ययन र विकासका साथै ग्रामिण भेकसम्म विस्तार गरिनेछ ।
- सार्वजनिक महत्वका स्थानमा सौर्यवत्ती जडान तथा मर्मत संभार गर्ने तथा सडक सौर्यवत्ती विस्तार गरिनेछ ।
- ग्रामिण क्षेत्रमा धुवारहित चुलो प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

४. वातावरण तथा विपद ब्यवस्थापन:

क) वन तथा भू-संरक्षण

- बढ्दो वन विनासको नियन्त्रण र भुसंरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- वन उद्यान विकासमा जोड दिइनेछ ।
- वन संरक्षणमा सबैको सहभागिता जुटाइनेछ ।
- ऋषिखोलादेखी स्याउलेसम्म सुरक्षित वन बनाउन पहल गरिनेछ ।
- सार्वजनिक प्रति बाटो, चौतारी, परम्परागत धार्मीक पर्यटकीय, खुलाक्षेत्रको सिमाङ्कन गरी वनको संरक्षण गरिनेछ
- सामुदायीक वन उपभोक्ताहरुको क्षमता विकासमा जोड दिई अझ बढी जिम्मेवार बनाईनेछ ।

- “हराभरा वन, जनताको धन” अवधारणा विकास गरिनेछ ।
- खालीवन क्षेत्रमा फलफुल नर्सरी, जडीबुटी नर्सरी को उत्पादन र विकास गर्न तर्फ विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- महाभारत लेक जंगल फडानी रोक्ने विशेष योजना बनाईनेछ ।

ख) जलवायु परिवर्तन तथा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

- बढ्दो जलवायु परिवर्तन वारे नगरवासीलाई सुसुचित तुल्याई जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण मा जोड दिइने छ ।
- वातावरण संरक्षण पर्यावरण जोगाउन तर्फ सबैको पहल अनिवार्य गरिनेछ ।
- बस्ती ब्यवस्थापन, ढल निकास लाई ब्यवस्थीत गर्दै प्रकोप नियन्त्रणमा सरोकारवालासंग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।

ग) विपद् ब्यवस्थापन

- विपद् ब्यवस्थापन पूर्व तयारी वारे जानकारी संयन्त्र निर्माण गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा उद्धार, राहत पुनःस्थापना समिति निर्माण गरिनेछ ।
- विपद् ब्यवस्थापन नगर कार्य योजना निर्माण गरिनेछ ।
- वारुण यन्त्र संचालनमा दक्ष जनशक्तिको विकास गरि थप प्रभावकारी छिटो छरितो स्तरीय बनाईनेछ ।
- बिपद पुर्व अभ्यास र बिपद् ब्यवस्थापन सामाग्रीको ब्यवस्था गरिनेछ ।

५) संस्थागत विकास, सेवा प्रभाव र सुशासन :

क) मानव संसाधन विकास

- कर्मचारीको बृत्ति विकासमा उचित ध्यान दिइनेछ ।
- कामको मुल्याङ्कनको आधारमा उत्कृष्ट वडा , वडा अध्यक्ष, सभा सदस्य र कर्मचारी लाई विशेष पुरस्कारको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि र सेवा सुविधामा न्यायोचित दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका स्थायी, अस्थायी र सेवामा कार्यरत करार कर्मचारीहरुको कामको आधारमा मुल्याङ्कन गरि सेवा निरन्तरता दिईनेछ ।
- वडा कार्यालयको भवन निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका आधारमा भौतिक ब्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।

- कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- नेपाल सरकारको प्रशासनिक सुनसंरचना मार्फत तय भएका मापदण्ड कार्यान्वयनमा शिघ्रता ल्याइनेछ ।
- आन्तरीक अनुशासन र क्षमता अनुसार जिम्मेवारी दिइनेछ ।
- कर्मचारीको क्षमता विकासमा अध्ययन अनुसन्धान तालिम भ्रमण अनुभव आदान प्रदानको ब्यवस्था मिलाईनेछ ।
- न्यायिक समितिबाट गरिने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउने समितिका सदस्य र कर्मचारीहरुका लागि मेलमिलाप सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउदै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- योजना तथा नीति निर्माणका लागि तथ्याङ्क प्रणालीलाई भरपर्दो र प्रभावकारी बनाईनेछ ।

ख) सुरक्षा ब्यवस्था

- आन्तरिक आर्थिक क्षमताका आधारमा “नगर प्रहरीको” ब्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिदै नगर सरसफाई फोहोर ब्यवस्थापन र नगरको शान्ती सुरक्षाका लागि नगर प्रहरी परिचालन गरिने छ ।
- निर्माण सामाग्री थुपारी सडक अवरोध पुर्याउनेलाई कानुनी कारबाहीको दायरामा ल्याइनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा व्यवस्थित पार्किङ्गका लागि जिल्ला ट्राफिक कार्यालयसँगको सहकार्य सहित नगर प्रहरी परिचालन गरिनेछ ।

ग) सूचना प्रविधि

- “बिकास मैत्रि संचार संचार मैत्री सरकार” को मान्यता अनुसार बिधुतिय र छापा संचार संग सहकार्य गरिनेछ ।
- टोल फ्रि नम्बर जडान गरिनेछ ।
- विद्युतीय प्रणालीको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- गुनासो सुनुवाईलाई प्रविधि संग जोड्दै ब्यवस्थीत गरिनेछ ।
- सेवालाई प्रभावकारी बनाउन सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, जनता संग जनप्रतिनिधिको प्रत्यक्ष संवाद नागरिक वडा पत्र र विविध प्रविधिसंग जोडिनेछ ।
- सूचना प्रविधिको प्रयोगमा क्षमता अभिवृद्धि गरि अधिकतम उपयोग गरिनेछ ।
- सूचना नै ज्ञानको श्रोत र सूचना संचार प्रविधि नै बिकाशको आधारशिला भएकाले यस नगरपालिका लाई सूचना संचार मैत्री नगर बनाईनेछ ।
- नगरपालिकाको सूचना प्रविधि केन्द्रलाई प्रभावकारी बनाई थप बिस्तार गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

६. वित्तिय लेखाङ्कन तथा वित्तिय सुशासन

क) लेखाङ्कन, वित्तिय परिचालन

- आर्थिक प्रशासन संचालन प्रविधिमा जोड दिइनेछ ।
- वित्तिय सदाचारीतामा जोड दिइनेछ ।
- पंजिकरणलाई प्रविधि मैत्री बनाउदै लगिनेछ ।
- कार्यक्रमका सम्पूर्ण कामकारवाहीलाई कम्प्युटरकृत गरिने छ । सो को दिर्घकालिन सुरक्षामा जोड दिइनेछ ।
- सुचनाको हकको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट संचालित हरेक विकास योजना क्रियाकलापको सार्वजनिक सुनुवाइ, सार्वजनिक परिक्षण लाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख) तथ्याङ्क संकलन

- वालमैत्री नगर घोषणाका लागि वडागत तथ्याङ्क संकलनगरि प्राथमिकताको आधारमा कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ ।
- दिर्घकालिन नगर गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

ग) वित्तिय जोखिम र आन्तरीक लेखा परिक्षण

- वित्तिय जोखीम न्युन गरिनेछ ।
- आन्तरिक लेखापरिक्षण शाखालाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।

यस गरिमामय सभामा पेश गरेको आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वय गर्न सम्पुर्ण नगरवासीहरुको साथ र सहयोग रहने विश्वास व्यक्त गर्दै सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

डिल्ली राज जोशी

प्रमुख